

ROM I. Charków, 10. Maja 1919 | NIE 1.

HARCIERZ DODATEK

Czasopismo

poświęcone krzewieniu
zasad i celów Harcer-
stwa Polskiego.

WAŻJI.

Adres Redakcji:
Charków, Asydska 2 b.
Delegatura
Pol. Kom. Wojsk.

Wychodzi co tydzień w Charkowie jako dodatek
do „Polskiego Kurjera Wieczornego”

OD WYDAWNICTWA.

Otrzymawszy od Polskiego Komitetu Wojennego w Rosji polecenie z dnia 18. kwietnia 1919 r. № 1990 jak najsiłniejszego popierania ruchu harcerskiego młodzieży polskiej na Syberii, uznaje za jedną z największych potrzeb w skutecznym popieraniu tej akcji wydawania czasopisma poświęconego sprawom Harcerstwa Polskiego w Azji. Wobec trudności w wydawaniu takiego pisma w Nowonikołajewsku, umówiłem się z Redakcją „Polskiego Kurjera Wieczornego” w Charkowie (wydanego nakładem Polskiego Komitetu Wojennego), aby na razie czasopismo to wychodzić mogło jako dodatek tygodniowy do „Polskiego Kurjera Wieczornego” dopóki nie będzie mogło społeczeństwo polskie i centralna organizacja harcerstwa unormować tej sprawy inaczej.

Uważałem, że zajęcie się tą sprawą w początkach wydawnictwa takiego czasopisma leży tembardziej moralnie na mnie, że przed dziesiątkiem prawie lat byłem jednym z pierwszych organizatorów polskiego ruchu harcerskiego i byłem naczelnikiem pierwszej Drużyny harcerskiej im. pułk. Zygmunta Milińskiego we Lwowie w roku 1910-12, inicjatorem i redaktorem pierwszych polskich pisemek skautowych p.t. „Harcerz” i „Na Zwiady”, wychodzących w pierwszej połowie 1911 roku we Lwowie, jako dodatki do wydanego przeszemnie czasopisma młodzieży abstynenckiej „Hasła Filareckie”. Pisma te zostały następnie w drugiej połowie roku 1911 zastąpione przez czasopismo p.t. „Skaut” wydawane na większą już skalę przez Związek Sokolstwa Polskiego we Lwowie.

Dla podkreślenia stałości zasad i ciągłości ideowej Harcerstwa Polskiego, sądziłem, że przy nadarzającej się sposobności należało znowu wznowić myśl takiego wydawnictwa i oprzeć go tu nadalekniej obyczynie na tradycjach Harcerstwa Polskiego, na ojczystej ziemi wytworzonych. Społeczeństwo zaś polskie, zaznajomiwszy się z podstawami pracy harcerskiej będzie mogło z biegiem czasu dawnictwem w sposób przez siebie uznany, zatrzymać

N. J.

Na razie uprosiłem na redaktora p.Wacława Piotrowskiego duchowo bliskiego zasadom Harcerstwa; p.Piotrowski zdziwiony puszcze brazylijskie, wstąpił następnie do oddziału polskiego Legionów cudzoziemskich w Bajonie we Francji na początku roku wojny obecnej, z których następnie uwolniony wrócił do rodziny na Ukrainę, a pod naporem sił wrogich uszedłszy na Syberię, doznał wielu przygód jako myśliwy w górach Sajajskich i w ogóle w swych podróżach w trzech częściach świata. Niewątpliwie będzie miał nieraz harcerzom polskim wiele ciekawych i praktycznych rzeczy do opowiedzenia na Zamach czasopisma skautowego.

Delegat P.K.W. na Okręg Charbiński

Kazimierz Zarski.

DO DELEGATA P.K.W. w CHARBİNIE.

Przesyłając komunikat Naczelnego Komendy Harcerstwa Polskiego, kierownictwa tworzącej się organizacji młodzieży polskiej, której rozwój tu na emigracji postanowił P.K.W. gorąco popierać dla podniesienia ducha narodowego w tutejszym społeczeństwie polskiem.

Prosimy o jak najgcetrsze współdziałanie.

Nowonikolajewsk 18 kwietnia 1919 r.

Wiceprezes:

K.Dz. Gintowt.

Nr 1990.

Sekretarz: J.Jankowski.

ORGANIZACJA

HARCERSTWA POLSKIEGO (SKAUTYZMU POLSKIEGO) W AZJI.

Podajemy do wiadomości społeczeństwa polskiego, a w szczególności do wiadomości rodziców i przyjaciół polskich harcerzy, że z kilku źródeł płynąca inicjatywa do scentralizowania i ożywienia ruchu harcerskiego na Syberji zaczyna się urzeczywistniać. Polski Komitet Wojskowy, chcąc poprzeć usilnie sprawę wychowania harcerskiego założył przy P.K.W. w Nowonikolajewsku Sekcję Harcerstwa Polskiego, za pośrednictwem której pragnie otoczyć harcerstwo na Syberji moralną i materialną opieką.

Osobny statut normuje szczegółowo stosunek P.K.W. do Harcerstwa. Mianowicie P.K.W. spełniąc będzie rolę centralnego patronatu, t.j. jego głównego opiekuna. Właściwa natomiast władza kierownicza i wykonawcza całej organizacji spoczywać będzie w ręku Naczelnego Komendy Harcerstwa Polskiego na Syberji (Naczelnictwa Harcerskiego) w Nowonikolajewsku. N.K.H.P. zostaje na razie stworzona z kierownika Sekcji H.P. przy P.K.W., kilku harcmistrzów, wybranych

nych przez miejscowe kierownictwo Hufca Nowonikołajewskiego i z kilku kompetentnych członków, mianowanych przez P.K.W. - N.K.H.P. zostaje ostatecznie zatwierdzona w całym swym składzie przez P.K.W., a jej praca kontrolowana i zasilana przez tenże żywotnemi ideami wychowania narodowego. Kooptacja i wejście na członka N.K.H.P. ludzi powołanych lub delegatów z prowincji zawsze są dopuszczalne. N.K.H.P. stać będzie na gruncie ścisłe bezpartyjnym i politycznym. Cele ogólnego interesu narodowego przyswiecać wyłącznie jej będą.

W szczególności powodować się będzie dążeniem odrodzenia polskiej młodzieży w uczuciach patryotycznych i moralnych, rozwijając zanazem dzielność, zdrowie i sprawność ciała. Żywimy pełną nadzieję, że społeczeństwo polskie oceni doniosłość tej sprawy i weźmie pod rozważkę olbrzymi pożytek wychowawczy, kulturalny i moralny, jakiego dowody harcerstwo we wszystkich niemal krajach cywilizowanych już złożyło. Przeto zwracamy się do Was, Polacy i Polki z serdeczną prośbą i wezwaniem użyczenia nam koniecznej, moralnej i materialnej pomocy. Niczego bez tego nie stworzymy.

Nowonikołajewsk, 3 kwietnia 1919 r.

NACZELNA KOMENDA HARCERSTWA POLSKIEGO na SYBERJI w NOWONIKOŁAJEWSKU.

KIEROWNIK SEKCJI HARCERSTWA POLSKIEGO przy WYZDIALE KULT.-WYD. POLSKIEGO KOMITETU WOJENNEGO

KAROL ZALESKI.

S T A T U T

organizacji „HARCERSTWA POLSKIEGO” na SYBERJI, przyjęty przez P.K.W. na Rosję rezolucją z dn. 17/IV 1919.

C z e s c I-sza.

Stosunek „Harcerstwa Polskiego” do Polskiego Komitetu Wojskowego (P.K.W.)

- §1. P.K.W. uznaje potrzebę organizowania drużyn Harcerskich za jedną z najaktualniejszych gałęzi pracy społeczno-wychowawczej i będzie w miarę możliwości organizację tą popierał materialnie i moralnie.
- §2. P.K.W. w stosunku do „Harcerstwa Polskiego” pełni rolę Patronatu t.j. opiekuna.
- §3. P.K.W. stworzył w tym celu „Sekcję Harcerstwa Polskiego” przy Wydziale kultur.-wydawniczym P.K.W. w Nowonikołajewsku i jej powierzył zakłanianie wszelkich spraw, z organizacją Polskich Drużyn Harcerskich na Syberji związanych.
- §4. Organizację środowisk Harcerskich zajmuje się „Naczelnna Komenda Harcerstwa Polskiego na Syberię” (ewent. i na oswobodzoną Rosję) w N. Nikołajewsku.
Jako siedzibę N.K.H.P. obiera P.K.W. miasto N. Nikołajewsk z następujących powodów:

- 41
- a) Skupia się tutaj znaczna liczba polskich har-
- mistrzów (w tem: 4 uczestników Kursów instruktorskich w Kijowie z 1917 r. i kilku kierowników i drużynowych z Piotrogrodu, Samary, Orenburga, Irkucka).
- b) Nowonikołajewsk jest siedzibą PKW i DWP, od których „Harcerstwo” pragnie poparcia i pomocy.
- §5. P.K.W. zatwierdza członków NKHP w N.Nik., według propozycji „Sekcji HP” przy PKW, pochodzących częścią z mianowania, częścią z wyborów z pośród harcerzy Kierownictwa Miejscowego w N.Nik.
- §6. NKHP za pośrednictwem PKW stosuje odezwy i instrukcje do Delegatur, a te do Emisarjatów PKW na Syberii celem formowania lub ożywienia ruchu Harcerskiego.
- §7. PKW pomaga w drukowaniu i wydawaniu pism i ogłoszeń Harcerskich.
- §8. PKW ułatwia lub pośredniczy w nabywaniu materiałnych i technicznych armatur dla organizacji Harcerskich.
- §9. PKW załatwia kwestię prawne „Organizacji Harcerskiej” u władz miejscowych i postara się o zlegalizowanie „Harcerstwa P.” u władz rosyjskiej i o odpowiedni dokument od władz rosyjskich. Miejscowe komendy Harcerskie mają zawiadomić władze rosyjskie, powołując się na ów dokument.
- §10. Wewnętrznych swych czynnościach i rozporządzeniach NKHP stosuje się do instrukcji poprzednich i istniejących organizacji Harcerskich, spożytkowując dawnejsze ich doświadczenie i wprowadza w życie aktualne ideje wychowania narodowego.
- §11. NKHP składa PKW-mu co miesiąc sprawozdania ze swojej działalności i bierze pod gruntowną uwagę i zasadnicze życzenia PKW.

Część I Statutu przyjęta przez NKHP dnia 10/IV 1919.

Przewodniczący: J. Kozłowski.

Sekretarz: Z. Dworzański.

Referent: Zaleski Karol.

Kierownik Sekcji H.P.

Skarbnik: W. Zdek.

przy P.K.W.

1. Członek zarządu: J. Chruszczynski.

K. Zaleski.

2. " J. Filipkowski.

Nowonikołajewsk 18/IV 1919 r.

UKONSTYTUOWANIE SIĘ NACZELNEJ KOMENDY HARCERSTWA NA SYBERII W NOWONIKOŁAJEWSKU.

„BOG i OJCZYZNA”

3 kwietnia 1919 r. informowaliśmy społeczeństwo o zamierzonej organizacji H.P. na Syberii. Niniejszym zawiadamiamy o utworzeniu się Naczelnej Komendy na zasadzie statutu, zatwierzonego przez P.K.W. Skład jej przedstawia się następująco:

N I.

Przewodniczący: dh.I.Kozłowski (hrcm.z Piotro-
grodu, kursów kijowskich, Irkucka); sekretarz: dh.Z.Dworzański (hrcm.z Orenburga); Starbnik: dh.WŁ.Zdęk (pedagoż
prac.w harc.lwowskim); Referent: dh.K.Zaleski (prac.w Harc.
Skobielewskim, Samarskim); członek Komendy: dh.Filipkowski
(harc.z Samary, kursów kijowskich); czł.K: I.Hruszczyński
(harc.z Irkucka).

Prosimy miejscowe środowiska harcerskie, by dla
przyspieszenia naszej pracy, nie dali na wieść o sobie
długo czekać. W szczególności prosimy o informacje statystyczne,
o program dotychczasowej pracy, o skreślenie zalet i
potrzeb drużyn i zastępów.

Spodziewamy się, że pozyskamy Wasze zaufanie. Win-
niście pomóż nam usilnie, kochani Druhowie, bo rozporządza-
my na razie bardzo skromnymi środkami.

W miejscowościach, w których są delegatury, względnie emisarjaty P.K.W. można od nich spodziewać się czętej
pomocy, na zasadzie komunikatów, które będą im przesyłane
drogą urzędową przez P.K.W.

Gdy tylko drukarnia P.K.W. znajdzie czas i moż-
ność wydrukowania naszego organu, "Harterza" i naszych
szczegółowych instrukcji dla organizacji i prowadzenia
pracy w kołach harcerskich, sprawa zostanie posunięta
naprzód.

Obecny adres N.K.H.P.: Nowonikożajewsk, Nowoni-
koż. prospekt, Café de Paris, Polsk.Kom.Woj., Sekcja Harc.
Pol.

Czuwaj!!

Nowonikożajewsk 11 kwietnia 1919 r.
Za Naczelną Komendę Harcerstwa Polskiego: Przew.dh.I.Kozłow-
ski; Sekr.dh.Z.Dworzański; Ref. i kierownik Sekcji H.P.
przy P.K.W. dh.Karol Zaleski.

POLSKIE DRUŻYNY HARCERSKIE w AZJI.

I. ORGANIZACJA HARCERSKA w CHARBINIE.

W Charbinie w czerwcu roku 1918 została utworzona
Polska Organizacja Skautowa; organizatorami tego Skauta
było społeczeństwo polskie w Charbinie, grupujące się ko-
ło Stow. „Gospoda Polska”. To społeczeństwo wybrało na kie-
rowników: p.inżyniera Krzywca, p.Feliksa Anioła, p.p.Win-
centego i Walerego Nurkiewiczów, p.Franciszka Szczawińskiego
p.Grosicką i t.d.

Obecnie organizacja liczy około 115 skautów i skau-
tek, zebrała kapitał około 12.000 rb.; ma gotówki przeszło
6.000 rb., ma dzięki Stow. „Gospody Polskiej” własny pokój
„izbę skautową”, ma jakieś takie przybory skautowe, posia-
da częściowo urządzone przybory ślusarskie i stolar-
skie. Zawdzięczając poparciu i troskliwości społeczeństwa

olskiego w Charbinie, organizacja ma instruktorów śpie-
mistrz, gimnastyki, walki grecko-rzymskiej, instruktora wy-
dawnictw etc. Prawie cała młodzież polska w Charbinie wy-
cofała się z organizacji skautowych nie-polskich, i gor-
liwie z wielkim zapałem patriotycznym pracuje w Polskim
Skaucie. Powstały już nawet utwory muzykalne i poetyckie
na gruncie tej organizacji. Od czasu do czasu organizacja
urządza „popisy” skautowe, przyjmowane mile i popierane
przez społeczeństwo polskie. Popisy się składają z ćwi-
czeń wojskowych, sokolskich, deklamacji, muzyki, spiewów chó-
ralnych, przedstawień patriotycznych.

Na lato r.b. zamierzamy wyjechać gremium do obozu.
Więc skauci zaopatrują się w namioty, tornistry etc.etc.
Program naszej organizacji jest podobny do programu skau-
tów angielskich, naturalnie zmieniony w kierunku potrzeb
narodowych Polaków.

Nic nie mamy wspólnego z organizacją skautów rosyj-
skich, która, praktycznie biorąc, jest odmiową bykch „po-
tiesznych” rot.

Mamy na celu rozwój ciała, umysłu i ducha. Więc krzepi-
my się fizycznie, umysłowo i wychowujemy ducha. Wojskowa
organizacja jest przyjęta dlatego, że wojskowa organiza-
cja ułatwia bez przynuszenia wprowadzenie posłuszeństwa i
dyscypliny. Lecz cele organizacji są dalej idące - stwo-
rzyć z naszej młodzieży „Żołnierza Obywatela” t.j. takie-
go obywatela, któryby zawsze i na wszystkich polach uwa-
żał siebie za żołnierza Ojczyzny i wywalczał Jej lepszą
przyszłość, czy na polu naukowem, czy ze skalpelem lub
piorem w ręku, czy z piugiem, dratwą lub mieczem.-

II. ORGANIZACJA HARCERSKA w NIKOLSKU-USSURYJSKIM.

W dniu 19. grudnia 1918 została zorganizowana I-sza
polska drużyna skautowa im. Adama Mickiewicza przez skau-
ta Eugeniusza Kozickiego, który poprzednio był członkiem
rosyjskiej drużyny skautowej w Nikolsku-Ussuryjskim, obe-
cnie zaś jest naczelnikiem i instruktorem Nikolskiej pol-
skiej drużyny skautowej. Drużyna liczyła początkowo do 15
członków, dzisiaj liczba ich jest o wiele większa i tak
obecnie w drużynie jest 32 członków, podzielonych na za-
stęp. Drużyna ma 2 zastępy skautów, każdy zastęp po 8 lu-
dzi i 2 zastępy skautek, także po 8 ludzi. Skauci i skautki
więc wchodzą w jedną drużynę, dlatego oprócz naczelnika -
instruktora, jest jeszcze dwu jego pomocników, druh. i dru-
hini. Zajęcia całej drużyny odbywają się w soboty i nie-
dziele, zaś dla instruktorów (zastępowych, plutonowych i
przybocznych) w poniedziałki. Około 15 skautów pobiera
lekcię języka polskiego trzy razy w tygodniu, w godzinach
popołudniowych, których to lekcji udziela bezpłatnie miej-
scowy nauczyciel szkoły polskiej, p. Władysław Rappé. Na wy-
datki kancelaryjne i na różne przyrządy udzielił skautom

N 1.

"Dom Polski" zapomogi, w kwocie 200 rb., z której to sumy zakupiono stół do kancelarii, drążki do ćwiczeń, choragi, aw, książki kancelaryjne, herb Polski i inne drobne rzeczy. Ćwiczenia dzielą się na wojskowe i gimnastyczne, oprócz tego są ćwiczenia dla skautów, celem przygotowania ich do egzaminu z 4 stopni. Każdy skaut obowiązany jest wpłacać do kasy drużyny 50 kop. miesięcznie.

W lutym 1919 r. urządził skaut wieczór w sali "Narodnego Domu", co dało im około 300 rb. dochodu. Sporządzona jest również lista honorowych członków popierających organizację "skauta polskiego".

Zarządza drużyną sztab, który się składa z prezes, wice-prezesa, sekretarza i członków (starsi skauci), oprócz tego honorowym prezesem jest członek Polskiego Związku Wojsennego, profesor szkoły realnej, P. Edward Mincer i honorowa prezesowa skautek przewodnicząca Polskiego Związku Wojsennego, Jadwiga Budzinowska. Drużyna pozostaje pod opieką "Domu Polskiego" w Nikolsku Ussuryjskim.

Nikolsk-Ussuryjski, 15 kwietnia 1919 r.

Władysław Byliński
emisariusz P.K.W.

PRAWA HARCERZA.

1. Na słowie harcerza polegaj, jak na Zawiszy.
2. Harcerz wiernie służy Bogu i Ojczyźnie i spełnia jak najsumienniejsze wszystkie swoje obowiązki.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie chętnie pomoc bliźniemu.
4. Harcerz każdego uważa za bliźniego swego, a każdego skauta za brata.
5. Harcerz jest rycerski.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny, posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny iofiarny.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

PRZYSIĘGA HARCERZA.

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Ojczyźnie; niesć chętną pomoc bliźniemu, być posłusznym prawu skautowemu.

KRONIKA HARCERSKA.

POLSKIE DRUŻYNY HARCERSKIE w AZJI.

Dotychczas mamy wiadomości o istnieniu Polskich organizacji harcerskich w Charbinie, Wladywostoku, Nikolsku Ussuryjskim, Chabarowsku, we Wschodniej Syberji, oraz Irkucku i Nowonikołajewsku.

Jeżeli jeszcze gdzie pracują Polskie Drużyny Skautowe, prosimy uprzejmie jaknajrychlej uwiedomić Redakcję naszą, podać swój adres, i przesyłać jaknajdokładniejsze wiadomości o sobie, o swej pracy, programie i projektach na przyszłość; jak dotychczas widzimy, że większość czynnych Drużyn Harcerskich skupia się na Dalekim Wschodzie. O zachodniej Syberji nie mamy dokładniejszych wiadomości.

ILE EGZEMPLARZY „HARCERZA” WYDAWAĆ? Oprócz egzemplarzy „Harcerza”, dodawanych do „Polskiego Kurjera Wieczornego” kosztem Redakcji „Kurjera”, będziemy wydawać pewną ilość odbitek na koszt własny dla potrzeb Drużyn Harcerskich aby określić ilość potrzebnych egzemplarzy prosimy wszystkie Drużyny i grupy młodzieży o podanie nam, ile egzemplarzy stale będą potrzebować dla swego bezpośredniego użytku, abyśmy mogli określić ilość potrzebnych odbitek, które będziemy posyłać na zamówienie w ilości niemniej jak 10 egzemplarzy Drużynom i gronom zorganizowanym młodzieży polskiej, a także Delegaturom i Emisarjom P.K.W. po zniżonej cenie 30 kop. za egzemplarz, podczas gdy w sprzedaży, zewnętrznej mają kosztować 40 kop.

№2 „Harcerza Polskiego w Azji” wyjdzie 17 maja b.r. i zawierać będzie artykuł dh. Karola Zaleskiego: p.t. „Co to jest Harcerstwo (skouting)? i inne wiadomości.

ADRESY POLSKICH DRUŻYN HARCERSKICH W AZJI:

1. Charbin - „Gospoda Polska” ul. GŁucha.
2. Wladywostok - „Dom Polski” ul. Puszkińska 6.
3. Nikolsk-Ussuryjski „Dom Polski” Duchowska 56.
4. Chabarowsk - Delegatura P.K.W. Lisunowska 34.
5. Nowonikolajewsk - Nowonikolajewski prosp. Café de Paris” wszystkie zmiany adresu prosimy nam jaknajszybciej podawać do umieszczenia w pismie.

CENA POJEDYŃCZEGO NUMERU 40 KOP.

Wydawca: K. ZARSKI.

Redaktor: WACŁAW PIOTROWSKI.

Lit. Kolej.